

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS GEODEZIJOS IR KARTOGRAFIJOS
ĮSTATYMO NR. IX-415 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Projektas) parengtas siekiant užtikrinti, kad topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdviniai duomenys būtų tvarkomi pagal vieningus erdvinių duomenų modelius. Taip sutvarkyti erdviniai duomenys būtų tinkami įvairiapusiam naudojimui, pvz., teritorijų planavimui, statybų projektavimui, taip pat būtų užtikrintos sąsajos su valstybės registrais, kadastrais ir valstybės informacinėmis sistemomis.

Iki šiol topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdviniai duomenys turėjo tvarkyti savivaldybės pagal geodezininkų pateiktus topografinius planus ir inžinerinių tinklų planus. Tačiau savivaldybėse sukaupytų topografinių planų erdvinių duomenų analizė parodė, kad tik Vilniaus miesto ir Kauno miesto savivaldybės nuolat tvarko erdvinių duomenų rinkinį. Kitų savivaldybių darbuotojai topografinių planų erdviniai duomenys kaupia taikydami supaprastintas technologijas, tačiau tokiu būdu sukaupiti duomenys netinka įvairiapusiam jų naudojimui. Paminėtina, kad kai kurios savivaldybės visiškai netvarko topografinių planų erdvinių duomenų.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija (toliau – Žemės ūkio ministerija), siekdama iš esmės pagerinti susiklosčiusią situaciją, 2017 metais parengė Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo pasiūlė dalį geodezijos ir kartografijos darbų – savivaldybių erdvinių duomenų rinkinio tvarkymą – priskirti prie valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) funkcijų, t. y. šiuos darbus finansuoti iš valstybės biudžeto. 2017 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos Seimui pritarus minėtoms Vietos savivaldos įstatymo pataisoms savivaldybės erdvinių duomenų rinkiniui tvarkyti jau šiais metais kai kurioms savivaldybėms iš valstybės biudžeto skirta lėšų (ateinančiais metais minėtiems darbams vykdyti lėšos bus skirtos visoms savivaldybėms). Akivaizdu, kad nuo ateinančių metų žymiai išaugs savivaldybės erdvinių duomenų rinkinio tvarkymo darbų apimtys, dėl ko, tikimasi, paspartės teritorijų planavimo, statybų projektavimo ir kt. susiję procesai.

Siekiant užtikrinti, kad naudotojus pasiektų aktualūs savivaldybės erdvinių duomenų rinkinio duomenys, Projekte numatytos prielaidos įsteigti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą, kurioje topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdviniai duomenys būtų tvarkomi pagal vieningus erdvinių duomenų modelius.

Akcentuotina, kad siekiant išvengti darbų dubliavimo topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinių duomenų tvarkymo srityje Projektu siūloma nubrėžti aiškia takoskyrą tarp minėtų duomenis tvarkančių institucijų: savivaldybėms numatoma pavesti tvarkyti Žemės paviršiaus gamtinių ir antropogeninių objektų, išskyrus kitų asmenų valdomus inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius ir geležinkelių infrastruktūrą, erdvinius duomenis, o inžinerinių tinklų, valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros erdvinius duomenis siūloma pavesti tvarkyti šiuos objektus valdančioms institucijoms ir įmonėms. Pažymėtina, kad topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinius duomenis savivaldybės bei inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius ir geležinkelių infrastruktūrą valdančios institucijos ir įmonės tvarkytų pagal vieningus erdvinių duomenų modelius ir šie duomenys būtų pasiekiami per Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projekto iniciatorė – Žemės ūkio ministerija.

Projektą parengė Žemės ūkio ministerijos Nekilnojamojo turto kadastro ir geodezijos skyriaus (vedėjas Vytautas Paršeliūnas, tel. (8 5) 210 0522, el. p. vytautas.parseliunas@zum.lt) vyriausioji specialistė Renata Tracevičienė, tel. (8 5) 210 0526, el. p. renata.traceviciene@zum.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Geodezijos ir kartografijos įstatyme nėra apibrėžtos *Inžinerinio tinklo, Inžinerinių tinklų plano, Kartografinio kūrinio, Palydovinės nuotraukos, Savivaldybės erdvinių duomenų rinkinio, Savivaldybės geodezinio tinklo, Specialiojo geodezinio tinklo, Teminių geodezijos ir kartografijos darbų užsakovo bei Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos sąvokos.*

Leidimų atlikti geodezijos ir kartografijos darbus valstybės sienos apsaugos zonoje ir teritorinėje jūroje, teisės aktuose nustatytuose valstybinės reikšmės rizikos objektuose, draudžiamose zonose, kariniuose poligonuose, taip pat leidimų dirbti ar susipažinti su valstybės paslaptį sudarančia geodezine ir kartografine medžiaga reikalavimai yra nustatyti Geodezijos ir kartografijos įstatymo 12 straipsnio 8 ir 9 dalyse. Iš dabartinio reglamentavimo nėra aišku, ar šie reikalavimai taikomi visais atvejais atliekant geodezijos ir kartografijos darbus, ar tik vykdant Geodezijos ir kartografijos įstatymo 12 straipsnio 6 dalyje nurodytus darbus.

Remiantis Geodezijos ir kartografijos įstatymo nuostatomis, Vyriausybės įgaliotos institucijos kompetencijai priskirtas gyvenamųjų vietovių ribų kartografavimas (4 straipsnio 1 dalies 10 punktas). Paminėtina, kad Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų (t. y. ir gyvenamųjų vietovių) sampratą, jų steigimo, ribų nustatymo ir keitimo principus nustato

Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas, kuriame Vyriausybės įgaliotai institucijai tokios funkcijos nenumatytos.

Pastaruoju metu Lietuvos Respublikos Vyriausybėje, Lietuvos Respublikos Seime ir Vidaus reikalų ministerijoje ne kartą vyko pasitarimai dėl Lietuvos gyvenamųjų vietovių pavadinimų išsaugojimo. Pažymėtina, kad šiuo metu nei Geodezijos ir kartografijos įstatymas, nei kiti teisės aktai nenumato, kurios institucijos kompetencijai turėtų būti priskirtas informacijos apie geografinius vietovardžius (tarp jų ir gyvenamųjų vietovių pavadinimų) tvarkymas.

Šiuo metu Geodezijos ir kartografijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad visos Lietuvos teritorijos valstybiniai ortofotografiniai žemėlapiai sudaromi ne rečiau kaip kas 5 metai.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad vykdant valstybinius geodezijos ir kartografijos darbus sukurta geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija yra valstybės turtas, jeigu ji parengta valstybės biudžeto ir užsienio paramos valstybei lėšomis. Tokia išlyga suponuoja mintį, kad valstybinė geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija galėtų būti parengta ne tik valstybės biudžeto arba Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės finansinės paramos valstybei lėšomis.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Vyriausybės įgaliotai institucijai šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems darbams vykdyti turi būti neatlyginamai suteikiama prieiga prie užsakovo lėšomis parengtos geodezinės ir kartografinės produkcijos.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 6 punktu prie teminių geodezijos ir kartografijos darbų priskirti karinių poligonų, kovinių pozicijų ir kitų karinių objektų ar teritorijų (ribų) susiejimo su geodeziniu pagrindu darbai.

Pastebėtina, kad šiuo metu Geodezijos ir kartografijos įstatyme nėra nustatyta, prie kokių geodezijos ir kartografijos darbų (valstybinių, teminių ar savivaldybių) priskirtini geodezininko atliekami geodezijos ir kartografijos darbai, nurodyti Geodezijos ir kartografijos įstatymo 12 straipsnio 6 dalyje.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 7 straipsnyje nustatyta, kad savivaldybių geodezijos ir kartografijos darbai gali būti finansuojami ir valstybės biudžeto lėšomis, tačiau nėra reglamentuota, kam ir kokiais pagrindais priklausytų geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija, jei ji būtų parengta valstybės biudžeto lėšomis.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 8 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė steigia instituciją geodezijos, kartografijos ir valstybiniams georeferenciniams erdviniais duomenims kaupti ir tvirtina jos nuostatus.

Šiuo metu visus valstybinius geodezijos ir kartografijos darbus, tarp jų – ir Lietuvos Respublikos valstybės sienos kartografavimą, – organizuoja Nacionalinė žemės tarnyba. Minėti darbai vykdomi viešųjų pirkimų būdu atrinkto rangovo. Taip pat Nacionalinė žemės tarnyba,

kaip Vyriausybės įgaliota institucija, patikėjimo teise valdo, naudoja geodezinės ir kartografinės veiklos produkciją, sukurtą vykdant valstybinius geodezijos ir kartografijos darbus, ir ją disponuoja bei administruoja valstybinių erdvinio duomenų rinkinių ir žemėlapių autorių išimtinės turtinės teisės.

Iš dabartinio teisinio reglamentavimo nėra aišku, ar inžinerinių tinklų planų informacija yra sudedamoji topografinių planų dalis, ar visgi inžinerinių tinklų planų sudarymas yra atskira geodezijos ir kartografijos darbų rūšis. Dėl tokio neapibrėžtumo savivaldybės, vykdydamos topografinių planų ir erdvinio duomenų rinkinių sudarymo ir tvarkymo darbus, kartu tvarko ir inžinerinių tinklų planų informaciją, kas sudaro prielaidas darbų dubliavimui.

Pažymėtina ir tai, kad šiuo metu nėra sukurta jokių informacinių technologijų priemonių, kurios leistų topografijos ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinis duomenis tvarkyti pagal vieningą erdvinio duomenų modelį. Taigi, minėti duomenys skirtingose institucijose tvarkomi pagal skirtingus duomenų tvarkymo modelius, kas užkerta kelią įvairiapusiam tokių duomenų panaudojimui, pvz., užtikrinti sąsajas su valstybės registrais, kadastrais ir valstybės informacinėmis sistemomis, naudoti teritorijų planavimui, statybų projektavimui ir pan.

Šiuo metu Geodezijos ir kartografijos įstatyme nėra nustatyti atsisakymo išduoti geodezininko kvalifikacijos pažymėjimą pagrindai. Šio įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad geodezininkų, turinčių galiojančias nuobaudas, sąrašas skelbiamas jų kvalifikacijos pažymėjimus išduodančios institucijos interneto svetainėje.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 18 straipsnyje apibrėžta Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros paskirtis, iš kurios sektų, kad į šią infrastruktūrą patenka Lietuvos erdvinės informacijos portalas, Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinė sistema ir Georeferencinio pagrindo kadastras. Tačiau minėti Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros komponentai yra aprašyti atskiruose Geodezijos ir kartografijos įstatymo skyriuose.

Akcentuotina, kad informacija apie Lietuvos Respublikos teritorijos ribą iki šiol nėra tvarkoma jokiame valstybės registre ar kadastre, o tai gali sudaryti prielaidas kilti ginčams reguliuojant visuomeninius santykius, sprendžiant ekonominius, teisės saugos ir kt. uždavinius.

Geodezijos ir kartografijos įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija visiems naudotojams teikiama neatlygintinai, išskyrus atvejus, kai ši produkcija naudojama pridėtinės vertės paslaugoms ar produktams sukurti.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siekiant teisinio reglamentavimo aiškumo Projekto 2 straipsnyje įtvirtinamos *Inžinerinio tinklo, Inžinerinių tinklų plano, Kartografinio kūrinio, Palydovinės nuotraukos, Savivaldybės*

erdvinių duomenų rinkinio, Savivaldybės geodezinio tinklo, Specialiojo geodezinio tinklo, Teminių geodezijos ir kartografijos darbų užsakovo bei Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos sąvokos bei patikslinamos Aerofotografinės nuotraukos, Geodezijos, Geodezininko, Geodezinio tinklo, Georeferencinio pagrindo žemėlapis, Kartografijos, Teminės kartografijos, Topografinio plano, Topografinio žemėlapis, Valstybinio georeferencinių erdvinių duomenų rinkinio ir Žemėlapis sąvokos. Be to, atsisakoma sąvokų Kartografinių duomenų rinkinys, Kosminio vaizdo žemėlapis, Spausdintinis žemėlapis ir Topografija, kurios Projekte nėra vartojamos.

Patikslinus Geodezijos ir kartografijos įstatymo 12 straipsnio 8 dalies nuostatą, jog valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, pasienio vandenyse, kurių vandenimis arba krantais eina išorės siena, vykdyti geodezinę ir kartografinę veiklą galima Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo nustatyta tvarka, bei šią nuostatą ir 12 straipsnio 9 dalies nuostatą, kad leidimai dirbti ar susipažinti su valstybės paslaptį sudarančia geodezine ir kartografinė medžiaga išduodami Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka, perkėlus į Projekto 3 straipsnį, aiškiai nustatoma, kad pirmiau minėti reikalavimai taikomi visais atvejais vykdant geodezijos ir kartografijos darbus.

Taip pat Projekte siūloma iš valstybinių geodezijos ir kartografijos darbų sąrašo išbraukti gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų kartografavimo darbus priskiriant juos prie savivaldybių geodezijos ir kartografijos darbų (Projekto 6 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Taip Geodezijos ir kartografijos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nuostatos būtų suderintos.

Atsižvelgiant į pastaruoju metu Lietuvos Respublikos Vyriausybėje, Lietuvos Respublikos Seime ir Vidaus reikalų ministerijoje vykusių pasitarimų metu išsakyta nuostatai, kad gyvenamųjų vietovių pavadinimai yra vertinga mūsų tautos kultūros paveldo dalis, kurią būtina išsaugoti, Projekte siūloma prie valstybinių geodezijos ir kartografijos darbų priskirti geografinių vietovardžių tvarkymą (Projekto 4 straipsnio 1 dalies 7 punktas).

Siekiant užtikrinti tinkamą 2014–2020 m. laikotarpio bendros žemės ūkio politikos finansavimą, valdymą ir stebėseną, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. 3D-900 nuspręsta nuo 2015 metų ortofotografinius žemėlapius atnaujinti kas 3 metai. Praktika parodė, kad atsižvelgiant į Lietuvos meteorologines sąlygas visos Lietuvos teritorijos ortofotografinius žemėlapius optimaliausia atnaujinti per 3 metų laikotarpį (kasmet atnaujinant 1/3 šalies teritorijos). Atsižvelgiant į tai Projekte taip pat siūloma nustatyti, kad visos Lietuvos teritorijos valstybiniai ortofotografiniai žemėlapiai būtų sudaromi ne rečiau kaip kas 3 metai.

Valstybiniai geodezijos ir kartografijos darbai finansuojami tik Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto arba Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės finansinės paramos valstybei

lėšomis, o vykdant šiuos darbus sukurta geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija apskaitoma kaip valstybės turtas, kurį patikėjimo teise valdo, naudoja ir kuriuo disponuoja Vyriausybės įgaliota institucija. Atsižvelgiant į tai tikslinamos Projekto 4 straipsnio 4 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies nuostatos.

Projektu taip pat siūloma pakeisti Geodezijos ir kartografijos įstatymo 5 straipsnį, į teminių geodezijos ir kartografijos darbų sąrašą įtraukiant geodezininko atliekamus geodezijos ir kartografijos darbus (topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų sudarymas, pastatų ir statinių nuosėdžių ir posvyrių nustatymas bei projektuojamų statinių ir įrenginių vietų žymėjimas ir jų faktinės padėties schemų sudarymas). Taip pat siūloma į teminių geodezijos ir kartografijos darbų sąrašą įtraukti erdvinį paviršiaus modelių sudarymo darbus ir pastatų fasadų fotogrametrinius matavimus, kurie iki šiol nebuvo priskirti prie jokios geodezijos ir kartografijos darbų srities. Be to, iš teminių geodezijos ir kartografijos darbų sąrašo siūloma išbraukti karinių poligonų, kovinių pozicijų ir kitų karinių objektų ar teritorijų (ribų) susiejimo su geodeziniu pagrindu darbus. Manytume, kad siūlomi pakeitimai leistų užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir nuoseklumą.

Priklausomai nuo to, kas užsakys teminius geodezijos ir kartografijos darbus, šie darbai gali būti finansuojami iš skirtingų finansavimo šaltinių: jei teminių geodezijos ir kartografijos darbų užsakovas yra valstybės institucija, šie darbai finansuojami Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, jei užsakovas savivaldybės institucija – savivaldybės biudžeto lėšomis, jei užsakovas privatus asmuo – šio asmens lėšomis. Taip pat teminiai geodezijos ir kartografijos darbai gali būtų finansuojami ir Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis (jei tokių būtų gauta).

Kaip žinia, dalis savivaldybių geodezijos ir kartografijos darbų (t. y. savivaldybės erdvinį duomenų rinkinio tvarkymo darbai) finansuojami iš valstybės biudžeto, todėl Projekto 6 straipsnio 3 dalyje siūloma reglamentuoti, kam ir kokiais pagrindais priklausytų geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija, jei ji būtų parengta valstybės biudžeto lėšomis. Kiti savivaldybių geodezijos ir kartografijos darbai (t. y. nurodyti Projekto 6 straipsnio 1 dalies 1, 3 ir 4 punktuose) finansuojami savivaldybės biudžeto lėšomis arba Europos Sąjungos ar kitos tarptautinės finansinės paramos savivaldybei lėšomis.

Kadangi Nacionalinės žemės tarnybos, įgyvendinančios valstybės politiką geodezijos, kartografijos, valstybinių erdvinį duomenų rinkinių ir žemėlapių rengimo srityse, nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras (toliau – žemės ūkio ministras), Projektu numatoma panaikinti Geodezijos ir kartografijos įstatymo 8 straipsnio 1 punkto nuostatas, kad instituciją geodezijos, kartografijos ir valstybiniais georeferenciniams erdviniais duomenims kaupti steigia ir jos nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Be to, atsižvelgiant į Geodezijos ir kartografijos įstatymo 9 straipsnio struktūrą, kai visos Žemės ūkio ministerijos atliekamos funkcijos išdėstomos viename straipsnyje, ir siekiant sukurti vientisą teisės sistemą Projekte siūloma įtvirtinti 8 straipsnio 3 punkto, 9 straipsnio 2 dalies 13–17 punktų ir 3 dalies, 10 straipsnio 2 ir 3 dalių, 11 straipsnio 1 dalies 4 punkto ir 3 dalies nuostatas.

Projekto 9 straipsnio 3 dalyje siūloma nustatyti, kad Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos nuostatus tvirtintų žemės ūkio ministras kartu su Lietuvos Respublikos aplinkos ministru (toliau – aplinkos ministras). Paaiškintina, kad šią nuostatą Projekte siūloma įtvirtinti atsižvelgiant į tai, kad per Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą numatoma teikti Žemės ūkio ministerijai ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai (toliau – Aplinkos ministerija) skirtas elektronines paslaugas, bei vadovaujantis Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. vasario 27 d. nutarimu Nr. 180 „Dėl Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 5 punktu, kuriame nustatyta, kad, jeigu valstybės informacinė sistema steigiama kelių bendru pavaldumu nesusijusių institucijų funkcijoms atlikti, valstybės informacinę sistemą steigiančios institucijos rengia bendrą teisės akto, kuriuo tvirtinami valstybės informacinės sistemos nuostatai ir viena iš valstybės informacinę sistemą steigiančių institucijų skiriama valstybės informacinės sistemos valdytoja, projektą.

Pagal Geodezijos ir kartografijos įstatymo 19 straipsnio 7 dalies nuostatas, siekdamą užtikrinti, kad erdviniai duomenys, kurie yra nustatomi abipus dviejų ar daugiau valstybių narių sienų, būtų darnūs, Žemės ūkio ministerija kartu su valstybėmis narėmis, turinčiomis su Lietuva bendrą valstybės sieną, prireikus bendru sutarimu sprendžia dėl tokių bendrų elementų vaizdavimo ir padėties. Remiantis šiomis nuostatomis Projekto 9 straipsnio 1 dalies 10 punktu siūloma Žemės ūkio ministerijai pavesti planuoti, koordinuoti ir kontroliuoti dalį valstybinių geodezijos ir kartografijos darbų – t. y. Lietuvos Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbus. Be to, siekiant teisinio reglamentavimo nuoseklumo Projekto 9 straipsnio 1 dalies 11 punktu Žemės ūkio ministerijai siūloma pavesti patikėjimo teise valdyti, naudoti valstybinę geodezinę ir kartografinę veiklos produkciją, sukurtą vykdant valstybės sienos kartografavimo darbus, ir ja disponuoti (atsižvelgiant į tai, kad Žemės ūkio ministerija yra Georeferencinio pagrindo kadastro valdytoja, kartu Projekto 9 straipsnio 1 dalies 11 punktu ministerijai siūloma pavesti patikėjimo teise valdyti, naudoti Georeferencinio pagrindo kadastro duomenis ir informaciją, ir jais disponuoti).

Paaiškiname, kad darbus prie Lietuvos valstybės sienos planuoja ir organizuoja Vyriausybės komisija Lietuvos Respublikos valstybės sienai delimituoti ir demarkuoti, Lietuvos Respublikos išskirtinei ekonominei zonai Baltijos jūroje nustatyti ir Lietuvos

Respublikos valstybės sienos priežiūros klausimams spręsti, Lietuvos–Latvijos, Lietuvos–Rusijos, Lietuvos–Lenkijos, Lietuvos–Baltarusijos bendros tarpvalstybinės sienos komisijos. Pažymėtina, kad, kaip rodo praktika, perkant sienos kartografavimo paslaugas viešųjų pirkimų būdu ne visada galima tiksliai nustatyti darbų apimtį, galutinių rezultatų priėmimo tikslus terminus, nes rezultatų priėmimas ir vertinimas priklauso ir nuo kitos valstybės politikos ir sprendimų priėmimo procesų. Taip pat pasitaiko atvejų, kai komisijų iškeltas uždutis dėl sunaikintų valstybės sienos ženklų ar hidrografinių pasikeitimų reikia spręsti greitai, profesionaliai, objektyviai, trumpais laiko terminais su esamomis priemonėmis ir turimais darbo resursais. Todėl komisijų darbui būtinas tiek ekspertų, tiek rangovų pastovumas, jų nuolatinis dalyvavimas demarkavimo komisijos posėdžiuose, techninių darbo grupių veikloje ir bendravimas su užsienio valstybių sienos demarkavimo ir sienos priežiūros partneriais, kurie ypač vertina įgytą pasitikėjimą. Atsižvelgiant į tai Projekto 10 straipsnio 3 dalies 1 punktu siūloma dalį valstybinių geodezijos ir kartografijos darbų – t. y. Lietuvos Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbus pavesti vykdyti geoinformacinių technologijų, geodezinės ir kartografinės veiklos srityje veikiančiai valstybės įmonei, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Žemės ūkio ministerija (toliau – GIS-Centras). Pagal siūlomas nuostatas GIS-Centras vykdytų funkciją, kuri pagal pobūdį nepriskirtina viešajam administravimui, tačiau valstybei yra būtina. Paaškiname, kad Lietuvos Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbams vykdyti pasirinkta valstybės įmonė, kurios savininko teises ir pareigas įgyvendina Žemės ūkio ministerija, kadangi tik esant tokiui santykiui tarp šių abiejų viešojo administravimo subjektų (t. y. pavaldumo ryšiais tarpusavyje susijusioms institucijai ir įmonei), ministerija turėtų galimybę pavesti spręsti Lietuvos Respublikos valstybės sienos kartografavimo klausimus ar įgyvendinti tarpvalstybinių komisijų sprendimus. Nors GIS-Centras rinkoje veikia ir kaip privatus subjektas, tačiau didžioji dalis šios įmonės atliekamų funkcijų priskirtina prie viešojo administravimo – apie 70 procentų įmonės veiklos sudaro administracinių paslaugų teikimas. Paminėtina, kad dar 2004 metais Valstybės įmonės Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ įstatuose, patvirtintuose Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2004 m. rugpjūčio 20 d. įsakymu Nr. 1P-86 „Dėl Valstybės įmonės Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ įstatų tvirtinimo“, buvo įtvirtinta, kad ši įmonė, be kita ko, vykdytų veiklą, reikalingą siekiant tenkinti viešuosius interesus geoinformacinių technologijų, kartografijos ir geodezijos srityse; toks šios įmonės veiklos tikslas išliko iki šiol. Taigi, pavedus GIS-Centrai vykdyti valstybei būtiną funkciją, tokia veikla (t. y. Lietuvos Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbų vykdymas) atitiktų tikslą, kurį įmonei pavesta įgyvendinti. Svarbu pažymėti, kad nei viena Lietuvoje veikianti įmonė neturi patirties atliekant Lietuvos

Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbus, o užsienio subjektų dalyvavimas vykdant šiuos darbus galimai keltų grėsmę gautų valstybės sienos duomenų konfidencialumui. Akcentuotina, kad GIS-Centras informacijos apsaugai yra įdiegęs informacijos saugos vadybos sistemą, kuri yra sertifikuota pagal ISO/IEC 27001:2013 standarto reikalavimus. Tai vienintelė geodezijos ir kartografijos srityje veikianti įmonė Lietuvoje, kurios veiklos procesai ir informacijos sauga sertifikuoti pagal minėto tarptautinio sertifikato reikalavimus. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, bei į tai, kad valstybės sienos kartografavimo darbų rezultatai svarbūs visai valstybei, todėl reikalauja ypatingai patikimo tokių darbų vykdytojo, manome, kad Lietuvos Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbus tikslinga pavesti vykdyti GIS-Centrai. Pavedant valstybei svarbias funkcijas vykdyti valstybės įmonei, manytume, turėtų būti taikoma analogija su viešojo administravimo įgaliojimų suteikimo tvarka, todėl tokią funkciją aiškiai įvardyti ir įgaliojimus ją atlikti siūlome įtvirtinti šios valstybės įmonės veiklą reglamentuojančiame įstatyme (Projekto 10 straipsnio 3 dalies 1 punktas).

Be to, Projektu numatoma, kad GIS-Centras, kaip ir dabar, teiks Lietuvos erdvinės informacijos portalo elektronines paslaugas bei atliks Lietuvos Respublikos globalinės padėties nustatymo sistemos nuolatinių stočių tinklo (toliau – LitPOS) priežiūrą, o nuo 2020 m. gegužės 1 d. – užtikrins nepertraukiamą Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos veiklą (Projekto 10 straipsnio 3 dalies 2–4 punktai). Akcentuotina, kad GIS-Centras yra sukaupęs didžiulę patirtį erdvinės informacijos informacinių išteklių tvarkymo srityje: nuo 2004 metų ši įmonė vykdo LitPOS priežiūrą, nuo 2011 metų tvarko Georeferencinio pagrindo kadastrą ir Lietuvos erdvinės informacijos portalą. Atsižvelgiant į tai, kad per šį laikotarpį minėta įmonė yra suformavusi specialistų, turinčių kompetenciją erdvinių duomenų tvarkymo srityje, komandą, taip pat įvertinus tai, kad ji šiuo metu kartu su Žemės ūkio ministerija įgyvendina Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos sukūrimo ir diegimo projektą, planuojama GIS-Centrą skirti ir Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos tvarkytoja. Pažymėtina, kad valstybės informacinių sistemų tvarkymas yra viešojo administravimo veikla (administracinių paslaugų teikimas, numatytas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 3 punkte). Remiantis Viešojo administravimo įstatymo 4¹ straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, valstybės įmonėms, kurių savininkė yra valstybė, viešojo administravimo įgaliojimai gali būti suteikti įstatymais, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai tame teisės akte nurodomas konkretus veikiantis ar numatomas steigti subjektas (prireikus jo pavadinimas, paskirtis, teisinė forma, santykiai su kitais viešojo administravimo subjektais ir kt.) ir šiam subjektui nustatomi konkretūs viešojo administravimo įgaliojimai.

Vadovaujantis šia teisės akto nuostata bei Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, kuriame nustatyta, kad biudžeto asignavimų valdytojai privalo paskirstyti asignavimus pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams, kuriems galimybė biudžeto lėšas gauti numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose, priimtuose vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis, nustatančiais Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinės paramos, teikiamos Lietuvai, administravimo tvarką, programoms vykdyti, siūloma Projekte įtvirtinti 10 straipsnio 3 dalies 2–4 punktų nuostatas ir GIS-Centrai pavesi konkrečias viešojo administravimo funkcijas, kurioms vykdyti būtų skirtas tiesioginis finansavimas.

Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo 15.1 papunktyje įtvirtinta, kad, kai tą pačią valstybės informacinę sistemą turi tvarkyti kelios institucijos, nurodomi keli valstybės informacinės sistemos tvarkytojai. Vadovaujantis šia teisės akto nuostata Projektu siūloma numatyti, kad LitPOS stočių geodezinių punktų įrengimą ir priežiūrą atliktų bei nepertraukiamą LitPOS įrangos veiklą, duomenų priėmimą, apdorojimą ir teikimą LitPOS naudotojams užtikrintų du tvarkytojai: be jau minėto GIS-Centras atliekant šiuos darbus dalyvautų ir Vilniaus Gedimino technikos universitetas. Paaiškiname, kad Vilniaus Gedimino technikos universitetas pasirinktas LitPOS tvarkytoju todėl, kad jo padalinys – Aplinkos inžinerijos fakulteto Geodezijos institutas (toliau – Geodezijos institutas) – dalyvavo kuriant LitPOS koncepciją Lietuvoje bei nuo 2004 metų dalyvauja atliekant LitPOS palaikymo ir plėtros darbus, tad turi ilgametę patirtį šio tinklo kūrimo, administravimo bei modernizavimo srityje, aukščiausio mokslinio potencialo geodezijos specializacijos darbuotojus, reikiamą specializuotą techninę įrangą ir vienintelę Lietuvoje didelio tikslumo kalibravimo bazę Kyviškėse, būtiną LitPOS techninės įrangos komponentų kalibravimui. Svarbu paminėti, kad Vilniaus Gedimino technikos universitete įrengta LitPOS nuolatinė stotis „VILNIUS“ bei duomenų tvarkymo centras, į kurį perduodami duomenų srautai iš visų 30 nuolatinių stočių. Dėl pirmiau išvardytų priežasčių bei atsižvelgiant į tai, kad Geodezijos instituto nuostatuose, patvirtintuose Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriaus 2004 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 157, numatyta, kad Geodezijos institutas turi teisę vykdyti taikomuosius tyrimus, kuriems reikalingi preciziniai geodeziniai, gravimetriniai ir astronominiai matavimai, Projektu siūloma įtvirtinti 11 straipsnio 4 dalies nuostatas, kuriomis remiantis Vilniaus Gedimino technikos universitetui būtų sukurtas teisinis pagrindas ir toliau vykdyti viešojo administravimo funkciją (t. y. tvarkyti valstybės informacinę sistemą), kuriai būtų skirtas tiesioginis finansavimas. Remiantis Valstybės informacinių sistemų steigimo, kūrimo, modernizavimo ir likvidavimo tvarkos aprašo 15.2 papunkčio nuostatomis, kad valstybės informacinės sistemos nuostatuose turi būti nurodoma, kad

valstybės informacinės sistemos valdytojas ir valstybės informacinės sistemos tvarkytojas (tvarkytojai) atlieka Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nustatytas funkcijas, turi šiame įstatyme nurodytas teises ir pareigas, taip pat išvardijamos kitos šiame įstatyme nenustatytos jų funkcijos, teisės ir pareigos, konkrečios abiejų LitPOS tvarkytojų funkcijos apibrėžtos Lietuvos Respublikos globalinės padėties nustatymo sistemos nuolatinių stočių tinklo nuostatuose, patvirtintuose žemės ūkio ministro 2018 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 3D-338 „Dėl Lietuvos Respublikos globalinės padėties nustatymo sistemos nuolatinių stočių tinklo nuostatų ir Lietuvos Respublikos globalinės padėties nustatymo sistemos nuolatinių stočių tinklo duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“.

Taip pat Projekte siūloma įtvirtinti 11 straipsnio 5 dalies 1 ir 3 punktų nuostatas, kuriomis remdamosi inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančios institucijos ir įmonės, geležinkelių infrastruktūros valdytojai žemės ūkio ministro nustatyta tvarka nuo 2020 m. gegužės 1 d. per Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą derintų pateiktus topografinius planus ir inžinerinių tinklų planus, kuriuose pažymėti jų valdomi inžinerinės infrastruktūros objektų erdviniai duomenys, taip pat užtikrintų, kad per šią informacinę sistemą naudotojai pasiektų jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinius duomenis. Paaiškiname, kad šiuo metu šios subjektų pareigos nustatytos žemesnės galios teisės aktuose. Topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų derinimo tvarkos aprašo, patvirtinto žemės ūkio ministro 2017 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. 3D-754 „Dėl Topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 8 punkte nurodyta, kad topografinius planus ir inžinerinių tinklų planus vertina ir jiems sudaryti reikalingą inžinerinio tinklo ar kitos inžinerinės infrastruktūros informaciją geodezininkams teikia inžinerinius tinklus ar infrastruktūrą valdančios institucijos ar įmonės vadovo paskirtas asmuo, atsakingas už planų vertinimą ir informacijos teikimą geodezininkams. Šiuo metu kai kurių savivaldybių teritorijų topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų derinimo procedūros bei jiems sudaryti reikalingos inžinerinio tinklo ar kitos inžinerinės infrastruktūros informacijos teikimas atliekamas per Lietuvos erdvinės informacijos portalo Topografinių planų informacijos teikimo, priėmimo ir derinimo elektroninę paslaugą, kitų teritorijų topografiniai planai ir inžinerinių tinklų planai derinami raštu, elektroniniu būdu ar kitomis ryšio priemonėmis, laikantis Topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų derinimo tvarkos aprašo reikalavimų. Nekilnojamojo turto kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo bei tikslinimo taisyklių, patvirtintų žemės ūkio ministro 2002 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 522 „Dėl Nekilnojamojo turto kadastrinių matavimų ir kadastro duomenų surinkimo bei tikslinimo taisyklių patvirtinimo“, 226 punkte nustatyta, kad kelio planas turi būti suderintas su užsakovu ir kelio savininku, jei kelio savininkas nėra užsakovas, o 259 punkte nustatyta, kad geležinkelių linijos planas turi būti suderintas su

užsakovu ir viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytoju, jei viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas nėra užsakovas. Tai reiškia, kad inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančioms institucijoms ir įmonėms, geležinkelių infrastruktūros valdytojams pareiga derinti planus, kuriuose pažymėti jų valdomi inžinerinės infrastruktūros objektai, numatyta jau šiuo metu, todėl įtvirtinus Projekto 11 straipsnio 5 dalies 1 punkto nuostatas administracinė ar finansinė našta šiems subjektams iš esmės nesikeis. Įtvirtinus Projekto 11 straipsnio 5 dalies 3 punkto nuostatas nežymiai galėtų padidėti administracinė našta geležinkelių infrastruktūros valdytojams, kadangi, mūsų žiniomis, šiuo metu šiems subjektams teisės aktuose nėra nustatytos pareigos teikti naudotojams jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų duomenis. Atkreipiame dėmesį, kad inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančios institucijos ir įmonės, geležinkelių infrastruktūros valdytojai Projekto 11 straipsnio 5 dalies 1 ir 3 punktuose numatytas funkcijas nuo 2020 m. gegužės 1 d. pradės vykdyti per Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą, kuri, manome, paspartins ir palengvins šių subjektų šiuo metu vykdomas funkcijas.

Siekiant sukurti teisinį pagrindą inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančioms institucijoms ir įmonėms, geležinkelių infrastruktūros valdytojams tvarkyti jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinis duomenis siūloma įtvirtinti Projekto 11 straipsnio 5 dalies 2 punkto nuostatas. Nors iki šiol pirmiau minėtiems subjektams teisės aktuose ir nebuvo nustatytos pareigos tvarkyti jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinis duomenų (išskyrus Lietuvos automobilių kelių direkciją prie Susisiekimo ministerijos, kuri tvarko Valstybinės reikšmės kelių informacinės sistemos duomenis), pažymėtina, kad dalis tokių institucijų ir įmonių erdvinis duomenis tvarko ir dabar. ŽŪM duomenimis, jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinis duomenis šiuo metu tvarko AB „AmberGrid“, AB „Energijos skirstymo operatorius“, AB „Lietuvos geležinkeliai“, AB „LitGrid“, AB „Telia Lietuva“ ir VšĮ „Plačiajuostis internetas“, tačiau jų tvarkomi erdviniai duomenys ne tik sunkiai pasiekiami naudotojams, bet dažnu atveju nėra tinkami įvairiapusiam jų naudojimui, pvz., užtikrinti sąsajas su valstybės registrais, kadastrais ir valstybės informacinėmis sistemomis, naudoti teritorijų planavimui, statybų projektavimui ir pan. Dėl šių priežasčių šiuo metu norint turėti patikimus stambaus mastelio erdvinis duomenis tos pačios teritorijos erdviniai matavimai atliekami po kelis kartus, dėl to užtrunka teritorijų planavimo, statybos, nekilnojamojo daiktų kadastro duomenų nustatymo ir kiti susiję procesai. Įtvirtinus Projekto 11 straipsnio 5 dalies 2 punkto nuostatas, nuo 2020 m. gegužės 1 d. inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančios institucijos ir įmonės, geležinkelių infrastruktūros valdytojai jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinis duomenis pradėtų tvarkyti pagal vieningus erdvinis duomenų modelius, o tai užtikrintų galimybę juos naudoti įvairiais tikslais (pvz.,

teritorijų planavimui, statybų projektavimui, įgyvendinant statinio gyvavimo ciklo procesus ir kt. reikmėms). Apibendrinami tai, kas išdėstyta, manome, kad dėl Projekto 11 straipsnio 5 dalies 2 punkto nuostatų įgyvendinimo inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančioms institucijoms ir įmonėms bei geležinkelių infrastruktūros valdytojams, kurie ir dabar tvarko jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinius duomenis, administracinė ir finansinė našta neturėtų padidėti. Manytume, kad finansinė našta galėtų atsirasti tik toms inžinerinius tinklus valdančioms įmonėms, kurios iki šiol netvarkė jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinį duomenų, tačiau vertinant tą aplinkybę, kad tokių įmonių valdomi inžineriniai tinklai apima nedideles teritorijas, t. y. vienos savivaldybės ar kelių gyvenamųjų vietovių, finansinės naštos padidėjimas turėtų būti nežymus.

Paaikškiname, kad vertinant finansinę naštą dėl Projekto 11 straipsnio 5 dalies 2 punkto nuostatų įgyvendinimo, kuri, tikėtina, atsirastų smulkioms inžinerinius tinklus valdančioms įmonėms, buvo remtasi bandomojo projekto, kuris buvo vykdomas Trakų rajono savivaldybėje, rezultatais. Šio projekto metu buvo tvarkomi Trakų rajono savivaldybės erdviniai duomenys. Iš projekto rezultatų matyti, kad per mėnesį vienas specialistas gali sutvarkyti ir įkelti į erdvinį duomenų rinkinį apie 35 planus (100 m ilgio, jei plane vaizduojamas inžinerinis tinklas), o 100 m ilgio duomenų integravimas kainuoja 55 Eur. Iš Lietuvos erdvinės informacijos portalo Topografinių planų informacijos teikimo, priėmimo ir derinimo elektroninės paslaugos statistinės informacijos matyti, kad vienai inžinerinius tinklus valdančiai įmonei per metus vidutiniškai tektų sutvarkyti ir įkelti į erdvinį duomenų rinkinį 48 planus (4 800 m ilgio, jei plane vaizduojamas inžinerinis tinklas), o tai kainuotų apie 2 600 Eur per metus. Šią sumą sudarytų darbuotojų darbo užmokestis ir kitos išlaidos (ryšių paslaugų įsigijimo, kvalifikacijos kėlimo, informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo, kitų prekių ir paslaugų įsigijimo bei pan. išlaidos).

Be to, siekiant mažinti inžinerinius tinklus valdančioms įmonėms galimai atsirasiančią finansinę naštą, kylančią dėl jų valdomų inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinį duomenų tvarkymo, numatoma Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos erdvinis duomenis naudotojams teikti atlygintinai, o gautas lėšas, remiantis Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 46 straipsnio 3 dalies 1 punktu, numatoma skirti minėtiems erdviniams duomenims tvarkyti.

Remiantis Geodezijos ir kartografijos įstatymo 19 straipsnio 2 dalies nuostatomis (Projekto 20 straipsnio 2 dalis), valstybės kadastrų, registų, valstybės informacinių sistemų tvarkytojai, valstybės bei savivaldybių institucijos, tvarkančios erdvinį duomenų rinkinius, atitinkančius Vyriausybės patvirtintas Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros erdvinį duomenų temas, privalo užtikrinti, kad erdvinį duomenų rinkinius naudotojai pasiektų per Lietuvos erdvinės informacijos portalą. Siekiant sudaryti teisinį pagrindą šioms institucijoms tvarkyti

minėtus erdvinių duomenų rinkinius, Projekto 11 straipsnio 1 dalies 5 punktu siūloma pavesti suinteresuotoms ministerijoms ir valstybės įstaigoms, tvarkančioms erdvinių duomenų rinkinius, pagal kompetenciją planuoti ir užtikrinti Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros erdvinių duomenų temas atitinkančių erdvinių duomenų rinkinių tvarkymą teisės aktų nustatyta tvarka.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo 6 straipsnio 1 dalies nuostatomis Projekto 12 straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti atsisakymo išduoti geodezininko kvalifikacijos pažymėjimą pagrindus.

Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 reguliavimą bei šio reglamento nuostatų kontekste įvertinus Geodezijos ir kartografijos įstatymo 14 straipsnio 7 dalyje įtvirtinto reikalavimo proporcingumą siekiamiems tikslams Projekte siūloma atsisakyti nuostatų dėl geodezininkų, turinčių galiojančias nuobaudas, sąrašo paskelbimo Nacionalinės žemės tarnybos interneto svetainėje. Duomenys apie geodezininko nuobaudas (įspėjimo apie tai, kad nepašalinus pažeidimų kvalifikacijos pažymėjimo galiojimas bus sustabdytas, data, terminas, per kurį turi būti pašalinti pažeidimai, ir pažeidimų pašalinimo data; kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymo data ir pagrindas; kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo sustabdymo panaikinimo data ir pagrindas; kvalifikacijos pažymėjimo galiojimo panaikinimo data ir pagrindas), kaip ir dabar, bus tvarkomi Žemėtvarkos planavimo dokumentų rengėjų, matininkų ir geodezininkų žinybiniame registre, tačiau viešai skelbiami nebus.

Šiuo metu savivaldybės, vykdydamos topografinių planų ir erdvinių duomenų rinkinių sudarymo ir tvarkymo darbus, kartu tvarko ir inžinerinių tinklų planų informaciją, kas sudaro prielaidas dubliuoti darbus. Siekiant išvengti darbų dubliavimo topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinių duomenų tvarkymo srityje Projektu siūloma nubrėžti aiškią takoskyrą tarp minėtų duomenis tvarkančių institucijų: nuo 2020 m. gegužės 1 d. savivaldybėms numatoma pavesti tvarkyti Žemės paviršiaus gamtinių ir antropogeninių objektų, išskyrus kitų asmenų valdomus inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius ir geležinkelių infrastruktūrą, erdvinius duomenis (Projekto 2 straipsnio 31 dalis, 6 straipsnio 1 dalies 2 punktas, 11 straipsnio 2 dalies 1 punktas), o inžinerinių tinklų, valstybinės reikšmės kelių ir geležinkelių infrastruktūros erdvinius duomenis siūloma pavesti tvarkyti šiuos objektus valdančioms institucijoms ir įmonėms (Projekto 11 straipsnio 5 dalies 2 punktas).

Paminėtina, kad tam, jog tvarkomus topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinius duomenis būtų galima naudoti įvairiais tikslais (pvz., teritorijų planavimui, statybų projektavimui, įgyvendinant statinio gyvavimo ciklo procesus ir kt. reikmėms), visi topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdviniai duomenys turėtų būti tvarkomi pagal vieningus erdvinių duomenų modelius. Atsižvelgiant į tai Projekte numatytos prielaidos sukurti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą, t. y. valstybės informacinę sistemą, kuri būtų

skirta informacinių technologijų priemonėmis centralizuotai tvarkyti ir vieno langelio principu teikti pastatytų ir projektuojamų topografijos ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinius duomenis, naudojamus su teritorijų planavimu ir priežiūra, statybos valstybiniu valdymu ir statybos valstybine priežiūra, turto valdymu susijusiuose procesuose. Šios informacinės sistemos valdytoja siūloma paskirti Žemės ūkio ministeriją. Planuojama, kad Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinė sistema bus sukurta ir pradės veikti nuo 2020 m. gegužės 1 d. Projekto trečiajame skirsnyje siūloma apibrėžti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos erdvinius duomenis ir jų teisinį statusą.

Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos duomenų tvarkymas ir šios sistemos veiklos palaikymas reikalauja didelių lėšų. Iš valstybės biudžeto savivaldybių erdvinių duomenų rinkiniams, kurie sudarys Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos informacinį pagrindą, tvarkyti planuojama skirti 1,5 mln. eurų, o šiai sistemai palaikyti – dar beveik 0,8 mln. eurų. Finansų ministerija yra pasisakiusi, kad dėl valdžios sektoriaus deficito apribojimų ir anksčiau priimtų įsipareigojimų vidutinės trukmės laikotarpiu skirti papildomų valstybės biudžeto lėšų Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinei sistemai palaikyti galimybės yra ribotos. Atsižvelgiant į tai, kad iš valstybės biudžeto skirtų lėšų nepakanka, kad būtų užtikrinta Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos veikla, Projekte siūloma numatyti, kad minėtos informacinėje sistemos erdviniai duomenys būtų teikiami atlygintinai, išskyrus Projekte ir Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo nustatytas neatlygintino duomenų teikimo išimtis.

Siekiant aiškiai apibrėžti Žemės ūkio ministerijos ir Aplinkos ministerijos kompetenciją topografinių ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinių duomenų, kurie plačiai naudojami teritorijų planavimui, statybai ir jos priežiūrai, tvarkymo srityje Projekte siūloma Žemės ūkio ministerijai pavesti koordinuoti ir kontroliuoti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos Žemės paviršiaus gamtinių ir antropogeninių objektų erdvinių duomenų rinkinio tvarkymo darbus bei patvirtinti šio rinkinio specifikaciją, o Aplinkos ministerijai – planuoti, koordinuoti ir kontroliuoti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinėje sistemos projektuojamų Žemės paviršiaus antropogeninių objektų erdvinių duomenų rinkinio tvarkymo darbus ir patvirtinti šio rinkinio specifikaciją. Šias funkcijas abi ministerijos pradėtų vykdyti nuo 2020 m. gegužės 1 d.

Atsižvelgiant į Geodezijos ir kartografijos įstatymo 18 straipsnyje apibrėžtą Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros paskirtį, į šią infrastruktūrą patenka Lietuvos erdvinės informacijos portalas, Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinė sistema ir Georeferencinio pagrindo kadastras, kurie aprašyti atskiruose Geodezijos ir kartografijos įstatymo skyriuose. Siekiant logiško susiejimo ir teisinio reguliavimo vientisumo Projektu siūloma aiškiai nustatyti, kad Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros informacinius

ištekliai sudaro Lietuvos erdvinės informacijos portalas, Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinė sistema, Georeferencinio pagrindo kadastras bei LitPOS (Projekto 19 straipsnis), bei šios infrastruktūros komponentus aprašyti viename skyriuje (VI skyrius).

Akcentuotina, kad informacija apie Lietuvos Respublikos teritorijos ribą iki šiol nėra tvarkoma jokiam valstybės registre ar kadastre, o tai gali sudaryti prielaidas kilti ginčams reguliuojant visuomeninius santykius, sprendžiant ekonominius, teisėsaugos ir kt. uždavinius. Siekiant užpildyti šią teisinio reglamentavimo spragą, Projekto 30 straipsnyje siūloma praplėsti Georeferencinio pagrindo kadastro objektų sąrašą, įtraukiant į jį Lietuvos Respublikos teritorijos, jos išskirtinės ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo Baltijos jūroje ribą.

Kaip žinia, Europoje erdvinį duomenų kūrimo srityje vyrauja tendencija, kad vis daugiau šių duomenų teikiama neatlygintinai. Manome, kad tokią praktiką turėtų taikyti ir Lietuva, todėl Projekte siūloma atsisakyti nuostatos, kad geodezinės ir kartografinės veiklos produkcija, naudojama pridėtinės vertės paslaugoms teikti ar pridėtinės vertės produktams sukurti, būtų teikiama atlygintinai.

Kiti Projekto pakeitimai yra redakcinio pobūdžio ir siūlomi siekiant užtikrinti teisinio reglamentavimo aiškumą, nuoseklumą ir vientisumą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

Numatomas teisinis reguliavimas teigiamai paveiks vieningų ir suderintų stambaus mastelio informacinių išteklių – topografijos ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinį duomenų – kūrimą, statinio gyvavimo ciklo procesų įgyvendinimą.

Tiesioginės numatomo teisinio reguliavimo pasekmės: Projekto įgyvendinimui bus reikalingos papildomos lėšos, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje tai leistų taupyti valstybės ir savivaldybių biudžeto lėšas, nes vieningi ir suderinti stambaus mastelio informaciniai ištekliai būtų nuolat naudojami skirtingų institucijų daugelyje sričių: valstybės registrų, kadastrų ir valstybės informacinių sistemų duomenims kurti, teritorijų planavimui, statybų projektavimui ir pan. Tai sudarytų prielaidas išvengti darbų dubliavimo topografijos ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdvinį duomenų tvarkymo srityje.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Projektas nesusijęs su įtaka kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projekto įgyvendinimas turės teigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, kadangi viename prieigos taške – Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinėje sistemoje – bus pasiekiami vieningi topografijos ir inžinerinės infrastruktūros objektų erdviniai duomenys. Tokiu atveju Lietuvos ir užsienio verslo subjektams (projektuotojams, geodezininkams, matininkams, žemėtvarkininkams, statybininkams ir kt.) reikės mažiau laiko ir pastangų pasiekti oficialius ir patikimus stambaus mastelio erdvinius duomenis, taip pat šie duomenys leis tiksliau įvertinti projektavimo ar miestų ūkio infrastruktūros objektų priežiūros darbų apimtį, netiesiogiai spartins žemės kasimo, statybos ir kt. leidimų išdavimą.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Projektą, kitų galiojančių įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

Projekte vartojami nauji terminai ir sąvokos įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projekto nuostatos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

1. Priėmus Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymą, Žemės ūkio ministerija turės parengti ir iki 2019 m. sausio 31 d. pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei šiuos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektus:

1.1. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. birželio 3 d. nutarimo Nr. 651 „Dėl Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo“ pakeitimo;

1.2. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 15 d. nutarimo Nr. 1120 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo;

1.3. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 22 d. nutarimo Nr. 1853 „Dėl Geodezininko kvalifikacijos pažymėjimų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo;

1.4. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimo Nr. 215 „Dėl Georeferencinio pagrindo kadastro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veikimo pradžios nustatymo“ pakeitimo;

1.5. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1043 „Dėl įgaliojimų suteikimo“ pakeitimo.

2. Priėmus Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymą, žemės ūkio ministras:

2.1. iki 2019 m. sausio 31 d. turės priimti šiuos įsakymus:

2.1.1. Dėl Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros koordinavimo struktūros nustatymo;

2.1.2. Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 3D-629 „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančios geodezinės ir kartografinės veiklos produkcijos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo;

2.1.3. Dėl Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 3D-630 „Dėl Atlygio už valstybinės geodezinės ir kartografinės veiklos produkcijos naudojimą pridėtinės vertės produktui kurti ir (ar) pridėtinės veiklos paslaugai teikti nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios;

2.1.4. Dėl Valstybinių geodezinių tinklų geodezinių ženklų perkėlimo tvarkos aprašo patvirtinimo;

2.1.5. Dėl Informacijos apie geodezinių ženklų būklę teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo;

2.2. iki 2020 m. sausio 31. turės priimti šiuos įsakymus:

2.2.1. Dėl Topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų derinimo su inžinerinius tinklus, valstybinės reikšmės kelius valdančiomis institucijomis ir įmonėmis, geležinkelių infrastruktūros valdytojais tvarkos aprašo patvirtinimo;

2.2.2. Dėl Savivaldybei pateiktų topografinių planų ir inžinerinių tinklų planų tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo;

2.2.3. Dėl Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos erdvinių duomenų tvarkymo aprašo patvirtinimo;

2.2.4. Dėl Erdvinių duomenų teikimo per Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinę sistemą tvarkos aprašo patvirtinimo;

2.2.5. Dėl Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos Žemės paviršiaus gamtinių ir antropogeninių objektų erdvinių duomenų rinkinio specifikacijos patvirtinimo.

3. Priėmus Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymą, iki 2020 m. sausio 31 d. aplinkos ministras turės įsakymu patvirtinti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos projektuojamų Žemės paviršiaus antropogeninių objektų erdvinių duomenų rinkinio specifikaciją.

4. Priėmus Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymą, iki 2020 m. sausio 31 d. žemės ūkio ministras ir aplinkos ministras turės įsakymu patvirtinti Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos nuostatus ir Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos duomenų saugos nuostatus.

5. Priėmus Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymą, iki 2019 m. sausio 31 d. Nacionalinės žemės tarnybos direktorius turės priimti šiuos įsakymus:

5.1. Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2005 m. lapkričio 10 d. įsakymo Nr. 1P-209 „Dėl Žemės sklypo ribų ženklavimo taisyklių ir Riboženklų standartų patvirtinimo“ pakeitimo;

5.2. Dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2017 m. gruodžio 21 d. įsakymo Nr. 1P-710-(1.3 E.) „Dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančios geodezinės ir kartografinės veiklos produkcijos teikimo formų pavyzdžių patvirtinimo“ pakeitimo;

5.3. Dėl geodezinių ženklų standartų patvirtinimo.

6. Priėmus Lietuvos Respublikos geodezijos ir kartografijos įstatymo Nr. IX-415 pakeitimo įstatymą, iki 2019 m. sausio 31 d. savivaldybių administracijų direktoriai įsakymais turės patvirtinti:

6.1. Savivaldybės geodezinės ir kartografinės veiklos produkcijos bei savivaldybės teritorijos archyvinės geodezinės ir kartografinės medžiagos teikimo naudotojams tvarkos aprašą;

6.2. Savivaldybės geodezinių tinklų geodezinių ženklų perkėlimo tvarkos aprašą.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Planuojama, kad Projektui įgyvendinti 2020 metais reikės 250 tūkst. Eur, o nuo 2021 metų – kasmet reikės po 790 tūkst. Eur. Šios lėšos būtų skirtos Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinei sistemai palaikyti.

Paaiškiname, kad minėtą valstybės informacinę sistemą numatyta įsteigti įgyvendinant Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos sukūrimo ir diegimo projektą pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos 2 prioriteto „Informacinės visuomenė skatinimas“ 2.3 investicinio prioriteto „Taikomųjų IRT (informacinės ir ryšių technologijos) e. valdžios, e. mokymosi, e. įtraukties, e. kultūros ir e. sveikatos programų tobulinimas“ 2.3.1 konkrečiojo uždavinio „Technologiškai pažangiais ir į vartotoją orientuotais elektroniniais sprendimais padidinti viešųjų ir administracinių paslaugų prieinamumą ir kokybę“ investicinio projekto įgyvendinimo veiklas „Elektroninių paslaugų gyventojams ir verslui kūrimas tokiose srityse, kaip įvairių administracinių procedūrų tvarkymas“ ir „Erdvinių duomenų suderinamumo ir pasiekiamumo užtikrinimas“. Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinė sistema pradėtų veikti nuo 2020 m. gegužės 1 d.

Spėjama, kad pirmaisiais Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos veikimo metais ne visi potencialūs vartotojai pradės naudotis šios sistemos teikiamomis elektroninėmis paslaugomis. Skaičiuojama, kad 2020 metais Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinei sistemai palaikyti reikės 1 skyriaus vadovo, 1 darbo grupės vadovo ir 3 specialistų, o šių darbuotojų darbo užmokestis ir kitos išlaidos (ryšių paslaugų įsigijimo, kvalifikacijos kėlimo, informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo, kitų prekių ir paslaugų įsigijimo bei pan. išlaidos) sudarys 250 tūkst. eurų.

Nuo 2021 metų į Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinės sistemos veiklas įsitraukus visiems vartotojams ir atitinkamai padidėjus darbų apimtims, šiai sistemai palaikyti papildomai reikės 3 grupių vadovų ir 7 specialistų. Visų šių darbuotojų 1 metų darbo užmokestis ir kitos išlaidos (ryšių paslaugų įsigijimo, kvalifikacijos kėlimo, informacinių technologijų prekių ir paslaugų įsigijimo, kitų prekių ir paslaugų įsigijimo bei pan. išlaidos) sudarys 790 tūkst. eurų.

Kitoms Projekto nuostatoms įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų neprireiks. Paaiškiname, kad Lietuvos erdvinės informacijos portalo tvarkymas šiuo metu finansuojamas Žemės ūkio ministerijos 2018–2020 metų strateginio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. lapkričio 2 d. įsakymu Nr. 3D-696 „Dėl Žemės ūkio ministerijos 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, Žemės tvarkymo ir administravimo bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymo programos priemonei „Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros vystymas ir palaikymas“ įgyvendinti skirtomis lėšomis (391 tūkst. eurų), o LitPOS priežiūrai ir Lietuvos Respublikos valstybės sienos geodezijos ir kartografijos darbams vykdyti reikalingos lėšos (atitinkamai 140 tūkst. eurų ir 240 tūkst. eurų) bus skirtos Žemės ūkio ministerijai numatytus asignavimus perskirsčius tarp priemonių.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Projekto reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc: *planas, duomenų bazė*.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra
